

ORGANIZACJE NON PROFIT W POLSCE

Funkcjonowanie, wyzwania i rozwój

pod redakcją

Renaty Brajer-Marczak i Anny Marciszewskiej

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2024

Recenzja

Tomasz Kafel

Redakcja wydawnicza

Jarosław Błochowiak

Korekta

Katarzyna Gwizda

Skład i łamanie

Małgorzata Myszkowska

Projekt okładki

Beata Dębska

Na okładce wykorzystano zdjęcie z zasobów Adobe Stock

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2024

Nota copyright obowiązuje do 30 listopada 2025. Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

Od 1 grudnia 2025 publikacja dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).

Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

ISBN 978-83-68394-30-6 (dla wersji drukowanej)

ISBN 978-83-68394-31-3 (dla wersji elektronicznej)

DOI: 10.15611/2024.31.3

Cytuj jako: Brajer-Marczak, R. i Marciszewska, A. (red.). (2024). *Organizacje non profit w Polsce: funkcjonowanie, wyzwania i rozwój*. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Druk i oprawa: TOTEM

ROZDZIAŁ 1

Wzmacnianie świadomości ekologicznej w Polsce. Analiza wyników wdrażania programu *Be.Eco*

Adam Chomiccki

1.1. Wprowadzenie

Edukacja ekologiczna jest kompleksowym podejściem, które ma na celu kształtowanie świadomości, wiedzy, umiejętności i wartości niezbędnych do zrozumienia i rozwiązywania wyzwań środowiskowych, i jednocześnie promując zrównoważony rozwój w przyszłości (Hariyadi i in., 2022, s. 48; Fang i in., 2023, s. 7). Istotą tego podejścia jest nie tylko przekazywanie informacji, lecz także przede wszystkim nauka przez doświadczenie, podejmowanie decyzji oraz rozwijanie odpowiedzialności i etycznego podejścia do wyzwań ekologicznych (Yarkandi, 2012, s. 264). Deklaracja z Tbilisi podkreśla, że edukacja ta jest kluczowym elementem w budowaniu społeczeństwa, które nie tylko rozumie problemy środowiskowe, lecz także jest zmotywowane, zaangażowane i wyposażone w umiejętności niezbędne do ich rozwiązywania oraz zapobiegania nowym problemom (Boca i Saraçlı, 2019, s. 2). Tego rodzaju kształcenie nie ogranicza się do teorii, lecz koncentruje się na praktycznych aspektach, które pomagają w rozwijaniu postaw proekologicznych i aktywnym działaniu na rzecz ochrony środowiska.

Z czasem edukacja ekologiczna przeszła znaczną ewolucję, rozwijając się od prostego podnoszenia świadomości na temat degradacji środowiska do bardziej złożonego, interdyscyplinarnego podejścia, które obejmuje różnorodne cele, metody dydaktyczne i strategie (McBride i in., 2013, s. 5). Odgrywa ona kluczową rolę w kształtowaniu reakcji społecznych na wyzwania środowiskowe, m.in. dzięki temu, że dostosowuje swoje działania do zmieniających się potrzeb i priorytetów społeczeństwa oraz wspiera zrównoważone transformacje (Kharrazi i in., 2018, s. 1). Ponadto ważnym aspektem edukacji ekologicznej jest promowanie zrównoważonej konsumpcji i prośrodowiskowych zachowań zarówno w sferze prywatnej, jak i publicznej (Liobikienė i Poškus, 2019, s. 2).

Wdrażanie edukacji ekologicznej na poziomie edukacji podstawowej jest kluczowe dla kształtowania wartości ekologicznych w przyszłych pokoleniach. Dzięki temu dzieci od najmłodszych lat uczą się troski o środowisko, zachowania bioróżnorodności oraz praktyk zrównoważonego rozwoju, co jest fundamentem odpowiedzialnych postaw wobec środowiska (Aznar-Díaz i in., 2019, s. 3). Jednakże edukacja ekologiczna nie kończy się na etapie podstawowym. Jest równie ważna na poziomie szkolnictwa wyższego, w którym programy skoncentrowane na studiach środowiskowych i naukach o zrównoważonym rozwoju przygotowują studentów do radzenia sobie z globalnymi wyzwaniami klimatycznymi. Studenci zdobywają nie tylko teoretyczną wiedzę, lecz także praktyczne umiejętności, które umożliwiają im aktywne działanie na rzecz ochrony środowiska i promowania zrównoważonego rozwoju (Adnyana i in., 2023, s. 1). Podsumowując, edukacja ekologiczna nie tylko informuje, lecz także inspirowa do aktywnego działania na rzecz ochrony Ziemi. Jest to integralny komponent edukacji, który wspiera rozwój odpowiedzialnych i świadomych obywateli, zdolnych do podejmowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Celem rozdziału jest ocena wpływu programu *Be.Eco* realizowanego przez Fundację Deloitte Polska oraz Fundację Digital University na postawy i nawyki jego uczestników. Ocena ta pozwoli zrozumieć jego efektywność w kontekście edukacji ekologicznej i klimatycznej w Polsce.

W celu opracowania studium przypadku przeprowadzono badanie obejmujące wywiad z organizatorem programu oraz analizę dokumentacji projektowej i danych statystycznych. Analiza programu obejmowała cele, działania i rezultaty programu *Be.Eco*, a także dane dotyczące realizacji programu oraz jego oddziaływania na uczestników i społeczność lokalną.

Struktura jest następująca: drugi podrozdział omawia szczegółowo cele i zakres programu *Be.Eco*, podjęte w jego ramach działania oraz objęte nim grupy beneficjentów. Trzeci podrozdział opisuje metodologię badawczą zastosowaną w analizie programu. Dwa kolejne podrozdziały koncentrują się na realizacji programu i analizie uzyskanych wyników, dzięki czemu umożliwiają wgląd w jego efektywność. Szósty podrozdział ocenia skuteczność programu, identyfikuje napotkane wyzwania i przedstawia rekomendacje na przyszłość. Rozdział kończy podsumowanie, które zawiera kluczowe wnioski.

1.2. Cele i zakres programu *Be.Eco*

Program *Be.Eco* ma na celu dostarczenie uczestnikom wiedzy na temat kluczowych zagadnień związanych z ekologią i ochroną środowiska. Poprzez różnorodne działania edukacyjne, takie jak: webinaria, warsztaty, konkursy i turnieje, program dąży do zwiększenia świadomości na temat zmian klimatycznych, gospodarki obiegu za-

mnętego, bioróżnorodności oraz praktyk związanych z oszczędzaniem zasobów naturalnych. W ten sposób przygotowuje on uczniów i nauczycieli do podejmowania świadomych decyzji na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju (Fundacja Digital University, 2022a).

Poprzez budowanie zrozumienia i uznania dla zrównoważonych praktyk w codziennym życiu program stara się motywować do refleksji nad indywidualnym wpływem na środowisko. Angażując uczestników w „ekowyzwania”, konkursy filmowe i hakatony (maratony projektowania), *Be.Eco* nie tylko edukuje, lecz także inspirowanie do podejmowania działań proekologicznych. Takie podejście jest kluczowe dla długoterminowych zmian w postawach i zachowaniach na rzecz ochrony środowiska. Aby skutecznie promować zrównoważone praktyki, program ten koncentruje się również na aktywizacji społeczności szkolnych. Działania w jego ramach są zaprojektowane tak, aby wspierać zrównoważone rozwiązania w codziennym życiu na poziomie zarówno indywidualnym, jak i zbiorowym. Program dostarcza też gotowe scenariusze zajęć i materiały dydaktyczne, dzięki czemu wspiera nauczycieli w kształtowaniu proekologicznych postaw wśród uczniów. Dodatkowo uczestnictwo w programie i realizacja jego zadań pozwala szkołom ubiegać się o tytuł Szkoły Przyjaznej Środowisku, co jest wyrazem ich zaangażowania w promowanie zrównoważonego rozwoju (Fundacja Digital University, 2022a).

Tym samym program *Be.Eco* stanowi kompleksową inicjatywę wspierającą edukację ekologiczną oraz promującą zrównoważone praktyki. Dzięki różnorodnym działaniom skierowanym do nauczycieli, uczniów i szkół program ten znacząco przyczynia się do podnoszenia świadomości ekologicznej i wdrażania zrównoważonych praktyk w codziennym życiu.

1.3. Metodyka badania

Celem niniejszego badania jest ocena skuteczności programu *Be.Eco* oraz ocena, w jaki sposób program wpływa na postawy i nawyki jego uczestników, a także na społeczności lokalne. W badaniu zastosowano podejście oparte na analizie programu *Be.Eco* realizowanego przez Fundację Deloitte Polska oraz Fundację Digital University, ze szczególnym uwzględnieniem jego celów, działań i rezultatów.

Badanie miało na celu zrozumienie, w jaki sposób program przyczynia się do edukacji ekologicznej i klimatycznej w Polsce. Oceniało zarówno jego realizację, jak i oddziaływanie na społeczność lokalną. W badaniu zastosowano następującą procedurę badawczą:

1. Analiza danych ilościowych: zebrano i przeanalizowano dane dotyczące uczestnictwa w programie, liczby przeprowadzonych działań (webinariów, warsztatów, konkursów), liczby zaangażowanych szkół, nauczycieli i uczniów. Dane te pozwoliły na ilościową ocenę zasięgu i skuteczności programu.

2. Analiza jakościowa informacji: obejmowała ona treść wywiadu przeprowadzonego z organizatorem, co pozwoliło na lepsze zrozumienie realizacji programu *Be.Eco*.
3. Wywiad z organizatorem programu: przeprowadzono wywiad z kluczową osobą z Fundacji Deloitte Polska odpowiedzialną za realizację programu *Be.Eco*. Wywiad miał na celu zebranie szczegółowych informacji na temat celów programu, jego realizacji, napotkanych wyzwań oraz osiągniętych rezultatów. Rozmowa została przeprowadzona podczas wideokonferencji.
4. Formułowanie wniosków: na podstawie przeprowadzonej analizy sformułowano wnioski dotyczące ogólnej oceny programu *Be.Eco*. Wnioski te uwzględniają zarówno pozytywne aspekty programu, jak i napotkane wyzwania oraz bariery.

1.4. Realizacja programu

Program *Be.Eco* jest kompleksową inicjatywą skierowaną do nauczycieli, uczniów i szkół, mającą na celu wsparcie w edukacji ekologicznej i klimatycznej oraz promowanie zrównoważonych praktyk. Działania skierowane do nauczycieli obejmują szeroki zakres wsparcia, które pomagają im w prowadzeniu zajęć o tematyce ekologicznej. Jednym z głównych elementów programu są webinaria tematyczne, które dostarczają nauczycielom najnowszej wiedzy oraz praktycznych umiejętności. Tematyka webinarium obejmuje zarówno podstawowe zagadnienia związane z ochroną środowiska, jak i zaawansowane kwestie dotyczące globalnych zmian klimatycznych, co pozwala nauczycielom pogłębiać swoją wiedzę i skuteczniej przekazywać ją uczniom, a dzięki temu wspierać ich w rozwijaniu postaw proekologicznych. Kolejnym istotnym elementem programu są warsztaty inspiracyjne, które umożliwiają nauczycielom bezpośredni kontakt z ekspertami i praktykami w dziedzinie ekologii. Podczas tych warsztatów nauczyciele uczestniczą w interaktywnych sesjach, które dostarczają im praktycznych narzędzi i metod nauczania. Spotkania z ekspertami stanowią również okazję do wymiany doświadczeń oraz zdobycia cennej wiedzy od specjalistów w dziedzinie ochrony środowiska i edukacji ekologicznej. Nauczyciele mogą zadawać pytania, dyskutować i czerpać inspirację z doświadczeń ekspertów, co znacząco pomaga im w lepszym przygotowaniu zajęć dla uczniów. W ramach programu *Be.Eco* nauczyciele otrzymują także gotowe scenariusze zajęć oraz materiały dydaktyczne, które mogą wykorzystać w swojej pracy. Scenariusze te zaprojektowano tak, aby były zgodne z podstawą programową i jednocześnie zachęcały uczniów do aktywnego i kreatywnego podejścia do nauki o ekologii i klimacie. Dzięki tym działaniom nauczyciele są lepiej przygotowani do prowadzenia zajęć, a sami uczniowie mają możliwość uczestniczenia w różnorod-

nych aktywnościach, które nie tylko edukują, lecz także inspirują do działania. Przykładem jest ogólnopolski konkurs filmowy, w którym uczniowie tworzą krótkie filmy na temat ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Konkurs ten rozwija kreatywność i umiejętności techniczne, a także promuje świadomość ekologiczną poprzez sztukę filmową. Inną inicjatywą są regularnie organizowane międzyszkolne turnieje wiedzy o ekologii, promujące zdrową rywalizację i współpracę między szkołami. Celem ich są praktyczne działania proekologiczne, takie jak akcje sprzątania lasów, sadzenia drzew czy kampanie na rzecz ograniczenia zużycia plastiku (Fundacja Digital University, 2022a).

Dzięki tym inicjatywom edukacja ekologiczna staje się integralną częścią procesu nauczania, a nie tylko dodatkiem do standardowych zajęć. Program wspiera szkoły w budowaniu trwałej kultury ekologicznej, angażując zarówno uczniów, jak i nauczycieli w działania na rzecz ochrony środowiska. Dodatkowo przyczynia się do tworzenia szkół, które nie tylko edukują, lecz także aktywnie działają na rzecz zrównoważonego rozwoju.

1.5. Rezultaty realizacji programu

Program *Be.Eco* osiągnął znaczące wyniki w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży – w jego trzech edycjach uczestniczyło 148 250 osób z 2083 szkół. Dane te świadczą o szerokim zasięgu programu oraz jego skuteczności w promowaniu edukacji ekologicznej w Polsce.

W pierwszej edycji programu uczestniczyło 33 710 uczniów i 2029 nauczycieli, co dowodzi dużego zainteresowania już na wstępnym etapie inicjatywy. Kolejna edycja przyciągnęła jeszcze większą liczbę uczestników – 49 332 uczniów i 765 nauczycieli z 743 szkół. Wzrost liczby zaangażowanych szkół i uczestników wskazuje na rosnące zaufanie do programu oraz jego atrakcyjność dla placówek oświatowych. Trzecia edycja programu *Be.Eco* była najbardziej rozbudowana – wzięło w niej udział 65 208 uczniów i 943 nauczycieli z 347 szkół. Mimo że liczba szkół była mniejsza w porównaniu do drugiej edycji, wzrost liczby uczestników pokazuje, że program zyskał na intensywności i skuteczności, dotarł głębiej do społeczności szkolnych i inspirował do większego zaangażowania. Wyniki te świadczą, że program *Be.Eco* nie tylko skutecznie zwiększa świadomość ekologiczną, lecz także wpływa na postawy i nawyki uczniów i nauczycieli, motywując ich do podejmowania działań proekologicznych. Dodatkowo program cieszył się szczególnym zainteresowaniem w miastach wojewódzkich, co sugeruje, że świadomość ekologiczna jest tam bardziej rozwinięta. Przeprowadzone konkursy wiedzy oraz turnieje wskazują na wzrost wiedzy uczestników, co potwierdza skuteczność edukacyjną programu. Co więcej, program nie tylko zwiększał wiedzę uczestników, lecz także prowa-

dził do rzeczywistych zmian w ich codziennych nawykach, co zostało potwierdzone poprzez monitorowanie wyników konkursów i badań świadomości. Warto również zwrócić uwagę na to, że przyczynił się do budowania społeczności edukacyjnych skupionych wokół zagadnień ekologicznych, a dzięki szerokiemu zasięgowi i różnorodności działań wpłynął na rozwój postaw proekologicznych, co ma dalekosiężne skutki zarówno dla uczestników, jak i dla ich rodzin oraz lokalnych społeczności. Przykłady praktycznych inicjatyw realizowanych w ramach programu *Be.Eco* pokazują, jak szkoły i lokalne społeczności podejmują realne działania inspirowane programem. Jednym z takich przykładów jest organizacja wydarzeń związanych z ekomodą, takich jak: wymiany ubrań, pokazy mody promujące zrównoważone podejście do odzieży oraz zbiórki ubrań, które następnie trafiają do drugiego obiegu. Inicjatywy te nie tylko zwiększają świadomość ekologiczną, lecz także aktywizują uczniów do działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. Kolejnym przykładem są działania związane z oszczędzaniem wody, w ramach których organizowano debaty klasowe i szkolne na temat sposobów ograniczania zużycia wody w domach. Uczniowie mieli również okazję sprawdzić w praktyce zużycie wody we własnych domach, wypełniając specjalnie przygotowane karty pracy. Następnie porównywali wyniki w klasie, co dodatkowo wzmacniało ich zaangażowanie i świadomość. W ramach programu promowano również odpowiedzialne zarządzanie elektroodpadami. Uczniowie stworzyli lokalne mapy punktów, do których można oddać elektroodpady, co ułatwiło społecznościom lokalnym właściwe postępowanie z niepotrzebnym sprzętem elektronicznym. Takie działania przyczyniają się do budowania proekologicznych postaw i podejmowania na co dzień świadomych decyzji.

Podsumowując: program *Be.Eco* okazał się skuteczny nie tylko w przekazywaniu wiedzy, lecz także w inspirowaniu do działania, co czyni go istotnym narzędziem w kształtowaniu świadomości ekologicznej młodego pokolenia w Polsce. Program wyróżnia się kompleksowym podejściem, które łączy edukację teoretyczną z praktycznymi inicjatywami. Dzięki temu uczestnicy nie tylko zdobywają wiedzę na temat ekologii i zrównoważonego rozwoju, lecz także mają możliwość aktywnego udziału w inicjatywach proekologicznych. To połączenie wiedzy z praktyką przekłada się na trwałe zmiany w postawach i nawykach uczniów oraz nauczycieli, co stanowi fundament skutecznej edukacji ekologicznej.

1.6. Ocena, wnioski i rekomendacje

W ramach badania przeprowadzonego przez Fundację Digital University i Fundację Deloitte Polska, w którym wzięło udział ponad 1350 osób, oceniono poziom wiedzy, świadomości oraz postawy uczestników wobec ochrony środowiska, ze szczególnym naciskiem na oszczędzanie zasobów wodnych. Wyniki badania pokazują, że aż 55% nauczycieli i 42% uczniów szkół podstawowych uważa, że zmiany

klimatyczne są głównie wynikiem działalności człowieka, co świadczy o wysokiej świadomości ekologicznej wśród uczestników programu. Dodatkowo 62% nauczycieli oraz 56% uczniów szkół średnich uważa, że aktywizm ekologiczny młodych ludzi jest skuteczny i ma realny wpływ na poprawę sytuacji środowiskowej w kraju. Co istotne, aż 69% nauczycieli i 58% uczniów szkół średnich nie zgadza się z opinią, że działania pojedynczych osób nie mają sensu – wynik ten podkreśla rosnące poczucie sprawczości wśród młodzieży. W badaniu wykazano, że aż 77% nauczycieli stara się oszczędzać wodę zarówno w domu, jak i poza nim. Oszczędzanie wody praktykuje również połowa uczniów. Ponadto 74% nauczycieli i 66% uczniów szkół średnich regularnie korzysta z wielorazowych butelek, a połowa nauczycieli deklaruje ograniczenie zakupów odzieży i innych akcesoriów, co jest wyrazem zrównoważonego podejścia do konsumpcji. Uczniowie angażują się także w praktyczne działania, takie jak tworzenie lokalnych map punktów zbiórki elektroodpadów czy organizowanie debat szkolnych na temat oszczędzania wody. Takie inicjatywy wskazują na realne zmiany postaw w codziennym życiu uczestników programu, co potwierdza jego edukacyjną skuteczność (Fundacja Digital University, 2024b).

Realizacja programu potwierdziła, że jest on dobrze dostosowany do potrzeb współczesnych szkół, a jego szeroki zasięg i różnorodność działań skutecznie angażują uczestników. Kluczowym elementem sukcesu programu było zaangażowanie doświadczonych wolontariuszy, którzy dzięki swojej wiedzy i swoim umiejętnościom podnieśli jakość realizowanych działań edukacyjnych. Przeprowadzone konkursy i badania wykazały nie tylko wzrost wiedzy uczestników, lecz także realne zmiany w ich codziennych nawykach, co świadczy o rzeczywistym wpływie programu na społeczeństwo.

Mimo osiągniętych sukcesów program *Be.Eco* napotyka jednak pewne wyzwania. Jednym z nich jest brak partnerów lokalnych, który ogranicza jego oddziaływanie w mniejszych miejscowościach. Obecnie program wspierany jest głównie przez organizacje o zasięgu ogólnopolskim, co sprawia, że działania nie są w pełni dostosowane do specyfiki lokalnych społeczności. Tym samym istnieje potrzeba nawiązania współpracy z władzami lokalnymi, które mogłyby rekomendować wdrożenie programu w szkołach, szczególnie w gminach i małych miejscowościach. W przeciwnym razie program może nie dotrzeć do placówek, które mogłyby najbardziej skorzystać na jego wdrożeniu. Dodatkowym wyzwaniem jest ograniczona rola Ministerstwa Edukacji Narodowej w rekomendowaniu programów edukacyjnych. W niektórych krajach, takich jak Ukraina, instytucje ministerialne zajmujące się edukacją mają większy wpływ na szkoły i mogą oficjalnie rekomendować określone programy edukacyjne. Natomiast w Polsce nauczyciele muszą samodzielnie odkryć program, co często bywa problematyczne. Ponadto nauczyciele nierzadko są przeciążeni wypełnioną wieloma zagadnieniami podstawą programową, co sprawia, że mają ograniczone zasoby czasowe na dodatkowe działania edukacyjne.

Mimo dostępności nagrań z webinarów wyższy próg wejścia do programu może zniechęcać nauczycieli, zwłaszcza gdy spotykają się oni z brakiem poparcia ze strony dyrektorów szkół, którzy mogą nie widzieć zasadności dodatkowych działań. W praktyce wiele zależy od dobrej woli nauczycieli oraz wypracowanych wcześniej kontaktów w szkołach, które brały udział w innych programach edukacyjnych. Biorąc natomiast pod uwagę perspektywę finansową, należy stwierdzić, że program napotyka również trudności w pozyskiwaniu nowych partnerów biznesowych, którzy mogliby wspierać go finansowo. W ostatnich latach spadła liczba firm gotowych do finansowego wsparcia takich inicjatyw, a ich zaangażowanie jest częściej skierowane na inne obszary, takie jak edukacja technologiczna. W związku z tym program *Be.Eco* musi szukać nowych sposobów pozyskiwania funduszy, aby móc kontynuować swoje działania na szeroką skalę.

W związku z powyższymi wyzwaniem warto także uwzględnić kilka kluczowych rekomendacji, które mogą przyczynić się do dalszego rozwoju i skuteczności programu. Pierwszym obszarem jest wzmocnienie monitorowania i oceny programu. Niezwykle istotne jest opracowanie narzędzi, które umożliwią rzetelne i wiarygodne monitorowanie zmian w poziomie wiedzy i świadomości uczestników. Warto rozważyć wdrożenie systemu porównywania dwóch grup – jednej biorącej udział w programie, a drugiej niezwiązanej z jego działaniami – który pozwoliłby w wiarygodny sposób ocenić wpływ programu. Zgromadzone dane mogłyby stanowić solidną podstawę do ewaluacji i wskazać konkretne obszary, w których możliwe są dalsze usprawnienia. Drugim kluczowym elementem jest promocja programu. Obecnie *Be.Eco* promowane jest głównie za pośrednictwem mediów społecznościowych (Facebook), w tym płatnych kampanii, oraz mailingów skierowanych bezpośrednio do szkół. Choć te metody okazały się w początkowym etapie skuteczne, możliwe jest rozszerzenie promocji na inne kanały, takie jak media branżowe w sektorze edukacji. Dzięki zwiększonej widoczności w takich mediach program dotarłby do szerszego grona odbiorców (nauczycieli i placówek edukacyjnych), którzy mogą nie być świadomi jego istnienia.

Na podstawie powyższych analiz można uznać, że program *Be.Eco* stanowi punkt odniesienia, swego rodzaju *benchmark* dla innych inicjatyw edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości ekologicznej. Jego dalszy rozwój i adaptacja do zmieniających się potrzeb społeczeństwa będą kluczowe dla utrzymania i zwiększenia jego wpływu w przyszłości.

1.7. Podsumowanie

Program *Be.Eco* zrealizowany przez Fundację Deloitte Polska i Fundację Digital University okazał się skuteczną inicjatywą edukacyjną, która w znaczący sposób przyczyniła się do wzrostu świadomości ekologicznej wśród dzieci i młodzieży w Polsce. Dzięki zaangażowaniu doświadczonych wolontariuszy oraz szerokiemu zasięgowi

program dotarł do tysięcy uczniów i nauczycieli, zwiększając ich wiedzę na temat ochrony środowiska i promując zrównoważone praktyki.

Analiza wyników programu potwierdziła, że program ten nie tylko efektywnie przekazuje wiedzę, lecz także inspiruje uczestników do podejmowania konkretnych działań na rzecz ochrony środowiska. Dużą rolę w sukcesie programu odegrała jego dostępność i elastyczność, co umożliwiło dostosowanie działań do potrzeb współczesnych szkół. To sprawiło, że program zyskał szeroki zasięg i dużą popularność.

Mimo osiągniętych wyników badania przeprowadzone w ramach oceny programu *Be.Eco* miały jednak pewne ograniczenia. Najistotniejszym z nich była zbyt mała liczba wywiadów – przeprowadzono tylko jeden wywiad z organizatorem programu. To ograniczenie może wpływać na pełne zrozumienie różnorodnych perspektyw i wyzwań związanych z realizacją programu. Aby uzyskać bardziej kompleksowy obraz, w przyszłości warto rozszerzyć liczbę wywiadów, szczególnie z nauczycielami i uczestnikami programu, co pozwoli na głębszą analizę efektywności i oddziaływania inicjatywy. Nauczyciele mogliby podzielić się swoimi doświadczeniami z wdrażania programu, z wyzwań, przed którymi stanęli, oraz obserwacjami dotyczącymi zmian w postawach uczniów. Uczniowie z kolei mogliby dostarczyć cennych danych na temat tego, w jaki sposób program wpłynął na ich świadomość ekologiczną oraz jakie działania podjęli w odpowiedzi na zdobyte informacje.

W przyszłych badaniach warto również rozważyć wykorzystanie metod porównawczych, takich jak badania eksperymentalne z udziałem grup kontrolnych, aby dokładniej ocenić wpływ programu na wiedzę i postawy uczestników. Dodatkowo badania długoterminowe, które śledzą zmiany w świadomości ekologicznej uczestników po dłuższym czasie od zakończenia programu, mogą dostarczyć cennych informacji na temat trwałości osiągniętych rezultatów. Wprowadzenie takich badań byłoby niezwykle wartościowe, pozwoliłoby bowiem ocenić, czy program *Be.Eco* ma trwały wpływ na uczestników i czy zmiany w ich świadomości i postawach są długoterminowe. Trwałość efektów edukacyjnych jest kluczowa, zwłaszcza w kontekście zrównoważonego rozwoju, który wymaga trwałych zmian w zachowaniach i postawach.

Bibliografia

- Adnyana, I.M., Mahendra, K.A. i Raza, S.M. (2023). The Importance of Green Education in Primary, Secondary and Higher Education: A Review. *Journal of Environment and Sustainability Education*, 1(2), 42–49.
- Aznar-Díaz, I., Hinojo-Lucena, F.J., Cáceres-Reche, M.P., Trujillo-Torres, J.M. i Romero-Rodríguez, J.M. (2019). Environmental Attitudes in Trainee Teachers in Primary Education. The Future of Biodiversity Preservation and Environmental Pollution. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(3). <https://doi.org/10.3390/ijerph16030362>
- Boca, G.D. i Saraçlı, S. (2019). Environmental Education and Student's Perception, for Sustainability. *Sustainability*, 11(6). <https://doi.org/10.3390/su11061553>

- Fang, W.T., Hassan, A. i LePage, B.A. (2022). *The Living Environmental Education: Sound Science Toward a Cleaner, Safer, and Healthier Future*. Springer Nature.
- Fundacja Digital University. (2022a). *Raport z badania świadomości ekologicznej uczniów i nauczycieli*. Pobrano z https://fundacja.digitaluniversity.pl/wp-content/uploads/2022/09/Be.eco_Raport-z-badania-swiadomosci-eko_2022.pdf
- Fundacja Digital University. (2022b). *Raport z realizacji ogólnopolskiego programu edukacyjnego Be.Eco*. Pobrano z https://fundacja.digitaluniversity.pl/wp-content/uploads/2022/09/Be.eco_Raport2022.pdf
- Fundacja Digital University. (2024). *Raport z badania świadomości ekologicznej uczniów i nauczycieli*. Pobrano z <https://beeco.edu.pl/wp-content/uploads/2024/03/Raport-Z-Badania-Swiadomosci-Be.Eco-2024.pdf>
- Hariyadi, A., Darmuki, A., Shofwani, S.A., Auruma, P.H. i Sasmita, W.R. (2022). School Principal Leadership Strategies in Improving Academic Quality in High Schools. *ANP Journal of Social Science and Humanities*, 3(1), 48–53.
- Kharrazi, A., Kudo, S. i Allasiw, D. (2018). Addressing Misconceptions to the Concept of Resilience in Environmental Education. *Sustainability*, 10(12). <https://doi.org/10.3390/su10124682>
- Liobikienė, G. i Poškus, M.S. (2019). The Importance of Environmental Knowledge for Private and Public Sphere Pro-Environmental Behavior: Modifying the Value-Belief-Norm Theory. *Sustainability*, 11(12), 1–19. <https://doi.org/10.3390/su11123324>
- McBride, B.B., Brewer, C.A., Berkowitz, A.R. i Borrie, W.T. (2013). Environmental Literacy, Ecological Literacy, Ecoliteracy: What Do We Mean and How Did We Get Here? *Ecosphere*, 4(5), 1–20.
- Yarkandi, A.H. (2012). Strengthening Environmental Education in School Curricula. *Journal of Education and Vocational Research*, 3(8), 264–270.

Wzmacnianie świadomości ekologicznej w Polsce: Analiza wyników wdrażania programu *Be.Eco*

Streszczenie: Program *Be.Eco* realizowany przez Fundację Deloitte Polska oraz Fundację Digital University stanowi kompleksową propozycję edukacyjną skierowaną do nauczycieli, uczniów oraz szerokiej społeczności zainteresowanej tematyką ekologiczną i klimatyczną. Niniejszy rozdział w monografii analizuje cele, metody oraz wyniki programu, ukazując jego znaczenie w kształtowaniu świadomości ekologicznej w Polsce. W ramach programu oferowane są webinaria, warsztaty, konkursy i turnieje wiedzy, które wspierają edukację ekologiczną na różnych poziomach szkolnictwa. Przeprowadzono badanie obejmujące wywiad z organizatorem programu oraz analizę dokumentacji projektowej i danych statystycznych, aby ocenić efektywność programu i jego wpływ na uczestników.

Słowa kluczowe: edukacja ekologiczna, zmiany klimatyczne, zrównoważony rozwój

Raising environmental awareness in Poland: An analysis of the results of implementing the *Be.Eco* program

Abstract: The *Be.Eco* program, implemented by the Deloitte Poland Foundation and the Digital University Foundation, is a comprehensive educational initiative aimed at teachers, students, and the broader community interested in environmental and climate-related issues. This chapter in the monograph analyzes the goals, methods, and outcomes of the program, highlighting

its significance in shaping environmental awareness in Poland. The program offers webinars, workshops, competitions, and knowledge tournaments that support environmental education at various levels of schooling. A study was conducted that included an interview with the program organizer, as well as an analysis of project documentation and statistical data, to assess the program's effectiveness and its impact on participants.

Keywords: environmental education, climate change, sustainable development

JEL: M14

DOI: 10.15611/2024.31.3.01

mgr Adam Chomicki

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Katedra Technologii Informacyjnych

E-mail: adam.chomicki@ue.wroc.pl

ORCID: 0009-0007-4691-2928